

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту

Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки

 підпис назва кафедри
професор Сокольська Т.В.

підпис вчене звання, прізвище, ім'я
« 4 » листопада 2024 року

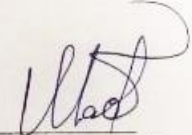
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ**

(за матеріалами Державної прикордонної служби України)

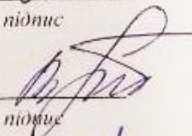
Виконав: Шабатенко Павло Олександрович

прізвище, ім'я, по батькові

підпис

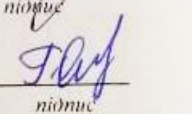
Керівник: доцент Панасюк Вікторія Іллівна

вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: доцент Гаврик Олеся Юріївна

вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Я, Шабатенко Павло Олександрович засвідчую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2024

РЕФЕРАТ

Шабатенко Павло Олександрович. Особливості державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону (за матеріалами Державної прикордонної служби України)

Досліджено теоретичні основи державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону та практичні аспекти виявлення внутрішніх і зовнішніх загроз національній безпеці у сфері охорони державного кордону України.

Виявлено теоретичні основи формування державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону; з'ясовано практичні аспекти реалізації державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону; проведено оцінку становлення та розвитку Державної прикордонної служби України; виявлено проблеми впровадження державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону України; досліджено міжнародну практику реалізації політики безпеки державного кордону; обґрунтовано напрями удосконалення державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону.

Зроблено висновок, що систему кризу в процесах реалізації політики безпеки державного кордону України можливо подолати шляхом удосконалення організаційного механізму реалізації політики зазначеної сфери, що передбачає упровадження в практику діяльності органів державного та військового управління визначених і обґрунтованих критеріїв оцінки ефективності механізмів формування і реалізації політики безпеки державного кордону України та механізмів забезпечення якості реалізації політики у цій сфері.

Одержані результати можуть бути використані в діяльності Державної прикордонної служби України в напрямі формування та реалізації механізмів державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону.

Кваліфікаційна робота магістра містить 75 сторінок, 3 рисунки, список використаних джерел із 52 найменувань.

Ключові слова: охорона державного кордону, безпека державного кордону, державна політика, Державна прикордонна служба України.

ANNOTATION

Shabatenko Pavlo Oleksandrovych. Peculiarities of state policy in the sphere of ensuring the security of the state border (based on the materials of the State Border Service of Ukraine)

It has been investigated the theoretical of state policy in the sphere of ensuring the security of the state border and the practical aspects of identifying internal and external threats to national security in the sphere of protection of the state border of Ukraine.

It was revealed the theoretical foundations of the formation of state policy in the sphere of ensuring the security of the state border; the practical aspects of the implementation of state policy in the sphere of ensuring the security of the state border have been clarified; the formation and development of the State Border Service of Ukraine was assessed; problems of the implementation of state policy in the sphere of ensuring the security of the state border of Ukraine were identified; the international practice of implementing the state border security policy was studied; directions for improving the state policy in the sphere of ensuring the security of the state border are substantiated.

It has been concluded that the crisis system in the processes of implementation of the state border security policy of Ukraine can be overcome by improving the organizational mechanism for the implementation of the policy of the specified sphere, which involves the introduction into the practice of the state and military management bodies of defined and substantiated criteria for evaluating the effectiveness of mechanisms for the formation and implementation of the state border security policy of Ukraine and mechanisms for ensuring the quality of policy implementation in this area.

The results can be used in the activities of the State Border Service of Ukraine in the direction of formation and implementation of state policy mechanisms in the field of ensuring the security of the state border.

The master's thesis contains 75 pages, 3 drawings, a list of used sources from 52 names.

Keywords: protection of the state border, security of the state border, state policy, State Border Service of Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	8
1.1. Поняття державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону України	8
1.2. Напрями формування державної політики у сфері безпеки державного кордону	17
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ	25
2.1. Становлення та розвиток Державної прикордонної служби України	25
2.2. Проблеми впровадження державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону України	34
2.3. Міжнародна практика реалізації політики безпеки державного кордону	46
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ	55
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Саладрай Є. С. Дослідження державної політики у сфері безпеки державного кордону України. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 65. С. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-99>
2. Слободян І. А. Механізми реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону України: дис. ... док. філос.: 281 / Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2023. 211 с.
3. Нікіфоренко В. С. Особливості державної політики у сфері забезпечення безпеки державного кордону. *Юридичний бюлетень*. Одеса : 2019. Вип. 11. Ч. 1. С. 328–335.
4. Гарасимів Т. Теоретико-правові аспекти стратегічного планування у сфері інтегрованого управління кордонами України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2021. № 4 (32). С. 7–14.
5. Литвин М. М. Інтегроване управління кордонами : підручник. Хмельницький : Вид-во Нац. акад. Держ. прикордон. служби України / ім. Б. Хмельницького, 2012. 416 с.
6. Деркач О. В. Механізми формування державної політики України з питань безпеки українсько-російського державного кордону: американський вектор. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління* : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка. Київ, 2015. Вип. 1. С. 268–277.
7. Рачок Р. В., Мул Д. А., Прокопенко Є. В. Концептуальні підходи до моделювання системи прикордонної безпеки. URL: <https://miljournals.knu.ua/index.php/zbirnik/article/download/141/127/>.
8. Дейнеко С. В. Державне управління забезпеченням відновлення контролю над українсько-російською ділянкою державного кордону України : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05. Київ, 2021. 268 с.

9. Мельников О. Г. Актуальні питання державного управління у сфері прикордонної безпеки в умовах європейської інтеграції. *Вісник Державної служби України*. 2009. № 1. С. 41–46.

10. Деркач О. В. Пріоритетні напрями реалізації державної політики у сфері безпеки українсько-російського державного кордону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 18. С. 141–144.

11. Про державний кордон України : Закон України від 04.11.1991 № 1777-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-1>.

12. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/ card/2469-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2469-19)

13. Основні напрями діяльності та подальшого розвитку Державної прикордонної служби України у 2021 році. URL: https://dpsu.gov.ua/upload/file/nap_02.pdf

14. Петренко І. Сутність державної політики та державних цільових програм. *Віче*. 2011. № 10. URL: <http://www.viche.info/journal/2566/>.

15. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. Київ : НІСД, 2015. 474 с.

16. Державна прикордонна служба України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua>

17. Статут Організації Об'єднаних націй. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

18. Нікіфоренко В. С. Поняття та сутність державного управління у сфері забезпечення прикордонної безпеки України. *Держ. упр.: удосконалення та розвиток*. 2014. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?n=12&y=2014>.

19. Стратегія національної безпеки України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1052007-5496>.

20. Мельников О. Г. Актуальні питання державного управління у сфері прикордонної безпеки в умовах європейської інтеграції. *Вісник Державної служби України*. 2009. № 1. С. 41–46.

21. Концепція Державної цільової правоохоронної програми облаштування державного кордону щодо будівництва інженерно- технічних і фортифікаційних

споруд, огорож, прикордонних знаків, прикордонних просік, комунікацій Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/Koncepciya-Derzhavnoi-cilovoi-pravoohoronnoi-programi-oblashtuvannya-derzhavnogo-kordonu-shchodo-budivnictva-inzhenerno-tehnicnih-i-fortifikaciy-nih-sporud-ogorozh-prikordonnih-znakiv-prikordonnih-prosik-komunikacij-Derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-Ukraini/>.

22. Деркач О. В. Аналіз міждержавної нормативно-правової бази з питань договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=749>.

23. Сіцінський Н. А. Механізми державного управління у сфері договірно-правового оформлення державного кордону України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02. Київ, 2015. 20 с.

24. Дейнеко С. В. Сучасний стан та перспективи завершення договірно-правового оформлення українсько-російського державного кордону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 17–18. С. 137–142.

25. Опис проходження державного кордону між Україною та Російською Федерацією : договір зареєстр. Україною в Секретаріаті ООН 01.12.2016 № 54132. URL: https://treaties.un.org/Pages/showDetails.aspx?objid=08000002803fe18a&clang=_en.

26. Слободян І. А. Незавершений процес договірно-правового оформлення державного кордону – загроза реалізації політики у сфері безпеки державного кордону України. Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 4 (64). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом. С. 102–108.

27. У м. Києві відбулося 67 засідання Спільної українсько-молдовської демаркаційної комісії. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/u-m-kiyevi-vidbulosya-67-zasidannya-spilnoyi-ukrayinsko-moldovskoyi-demarkacijnoyi-komisiyi>.

28. Про єдиний державний реєстр військовозобов'язаних. Закон України із змінами, внесеними згідно із Законом № 1357-IX від 30.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1951-19#Text>

29. Петренко І. Сутність державної політики та державних цільових програм. *Віче*. 2011. № 10. URL: <http://www.viche.info/journal/2566/>.

30. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 4 березня 2016 року «Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України» : Указ Президента України від № 9 2/2016. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/922016-19832>.

31. Теліпко В. Е., Овчаренко А. С. Міжнародне публічне право : навч. посіб. Київ, 2010. 608 с.

32. Алямкін Р. В. Практика Міжнародного Суду ООН щодо вирішення міжнародних територіальних спорів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. Вип. 4. С. 168–176.

33. Dimitar Bechev and Kalypso Nicolaidis. *Mediterranean Frontiers. Borders, Conflict and Memory in a Transnational World*. Published by Tauris Academic Studies, London, New-York, 2010. 250 p.

34. Thomas Diez, Mathias Albert. *The European Union and Border Conflicts. The power of Integration and Association*. Cambridge University press, 2008. 265 p.

35. Примуш М. В. Конфліктологія. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/10676/86/>.

36. Яковюк І., Трагнюк Л., Медеяєв В. *Азбука європейської інтеграції*. Харків : Апекс+, 2006. 168 с.

37. Мельников Олександр. Організаційно-правові аспекти та еволюція розвитку європейської системи державного управління у сфері прикордонної безпеки. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vnadu_2009_1_14.pdf.

38. Регламент Ради (ЄС) № 2007/2004 від 26 жовтня 2004 року про заснування Європейської агенції з питань управління оперативним

співробітництвом на зовнішніх кордонах держав-членів Європейського Союзу (OB L 349, 25.11.2004, с. 1).

39. Frontex. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/vropeyska-agenciya-z-pitan-upravlinnya-operativnim-spivrobitnictvom-na-zovnishnih-kordonah-derzhav-chleniv-vropeyskogo-soyuzu-frontex/Regulation>.

40. (EC) No 863/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 establishing a mechanism for the creation of Rapid Border Intervention Teams and amending Council Regulation (EC) № 2007/2004 as regards that mechanism and regulating the tasks and powers of guest officers. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32007R0863>.

41. Міжнародне співробітництво Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Mizhnarodne-spivrobitnictvo-Derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-Ukraini/>.

42. Одним з основних завдань Державної прикордонної служби України є міжнародне співробітництво. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/odnim-z-osnovnih-zavdan-derzhavnoyi-prikordonnoyi-sluzhbi-ukrayini-ye-mizhnarodne-spivrobitnictvo>.

43. Багатостороннє співробітництво. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/spivrobitnictvo-derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-ukraini-z-nato/>.

44. Слободян І. А. Щодо напрямів та шляхів удосконалення політики у сфері захисту державного кордону України. Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2022. Вип. 1 (61). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом. С. 72–77.

45. Нікіфоренко В. Щодо питання відомчої нормотворчості у сфері безпеки державного кордону. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. Is. 4 (32). Vol. 2. Р. 92 –97.

46. Стратегія розвитку Державної прикордонної служби України : схвалена розпорядж. Кабінету Міністрів України від 23.11.2015 № 1189-р. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/strategiya-rozvitku-derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-ukraini->

[shvalena-rozporyadzhenniam-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-23-listopada-2015-rok189-r/](#).

47. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/392/2020>.

48. Стратегія воєнної безпеки України «Воєнна безпека – всеохоплююча оборона». URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/4860.html>.

49. Огляд стратегічних документів у сфері інтегрованого управління кордонами. URL: <https://www.slideshare.net/EWBUkraine/ss-147971689>49. 50.

Стратегія забезпечення державної безпеки. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/5264.html>.

51. Пояснювальна записка до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту державного кордону України». URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/1350606>.

52. Зьолка Валентин. Проблеми правового забезпечення ефективної взаємодії Держприкордонслужби України із правоохоронними органами та військовими формуваннями прикордонній сфері. URL: [http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vnadpcurn_2016_1_8.p df](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vnadpcurn_2016_1_8.pdf).